

Új Művészet

2012. június XXIII. évf. 6. szám

www.uj-muveszet.hu

- Grafitness
- Hamburger műanyagból:
CLAES OLDENBURG
- Macik a köbön:
KELEMEN KÁROLY
- A fiúk a bányában dolgoznak:
BÖRÖCZ, GERBER, KICSINY
- Elemi ösztöndíj:
DERKÓ 2012

Túl a matérián

A Matéria Művészeti Társaság kiállítása

■ BTM Budapest Galéria, 2012. IV. 12–VI. 3.

13 művész 37 alkotása az anyagról. A Budapest Galéria kiállítótermének hosszú, kéthajós szerkezetű terében a faktúrák, felületek, föld- és homokszínek, fa és beton, grafit- és ólomszínezékű formák sorakoznak. A Matéria Művészeti Társaság kiállítása szerencsés kézzel válogatott bemutató. Jól érzékelteti e képzőművészeti, a síkplasztikától a szabad formázású vásznon át az installációs műfaj határait súroló irány lehetőségeit – és korlátait is egyben. Nem kíván

elszakadni a választott eszmétől, vagyis az intenzív anyaghasználatról, az anyag érzéki-érzéketes voltának dominánssá tételétől, ugyanakkor a kiállított művek számos darabja mégis az

Gáll Ádám:
Rögök

2005, akril, perlit,
farost, 120×160cm

elrugaszkodást, az anyagi lét lehetetlen voltát (vagy épp irreleváns meglétét) illusztrálja. Illusztrációnak a bemutatást nevezem, nem az irodalmias felmutatást, ebből a fajtából kevés – szinte alig – található a tárlaton.

Sok ugyanakkor a reminiscencia Jan Schoonhoventől Anish Kapoorig bezárólag – ám ez nem okoz gondot a nézőknek. Sajnálatosan kevés az olyan magyarországi, ám nemzetközi szereplőkkel rendezett kiállítás, ahol például ennek az anyag bűvöletében élő kifejezésformának nemzetközi sztárjaival találkozunk. Milyen érdekes, hogy épp e tárlattal egy időben rendezték meg a Szépművészeti Múzeumban St. Gallen-i kalandok címen azt a grafikai kiállítást,

ahol Uecker, Tàpies, Hartung litográfiáival találkozhat a néző. Ők a maguk területének, a plasztikának, a síkdomborműnek, a gesztusfestészetnek, azaz a matériával való kifejezésnek kiemelkedő mesterei. A két kiállítás időbeli összeérése elősegítheti e műfaji sajátosságok jobb megismerését és megértését is.

A Matéria Társaság csoportos kiállítása nem csupán bemutatni kívánja a tagok munkásságát, nem név- és mű-sorolvasást tart, mint gyakran történik ez kollektív tárlatok estéiben, hanem a matéria, az anyag használatának sokszínűségét, megnyilvánulási formáiban való tágasságát is érzékelteti. A sorból látszólag kilógók (*M. Novák, Harasztj* vagy épp *Jovánovics*), akik fém, papír vagy gipsz alapú műveikkel szerepelnek, mégis részei, ki nem hagyható szereplői – és nemcsak munkáik minősége okán – e társulatnak.

A művek ugyanis táguló anyagkörben rendeződnek, azaz a felületek, faktúrák sokszerűsége nem a sokszínűséggel azonos. A színhasználat csak *Bartl József, Baksai József, Jovánovics György* és – a kiállítás idején elhunyt – *Szikora Tamás* néhány munkáján érhető tetten. A többiek leginkább az okkertől a szurokfeketéig terjedő monokróm skálákat próbálgatják. Persze mindez nem hátrány, izgalmas lehetőségek kínálóznak a sgraffito-szerű megjelenítésre (*Dréher János*), a síkgeo-

Baksai József:**Tűz**2008, olaj,
vászon, 100×70cm

metria és vonalritmus ötvöztetésére, a tiszta beszéd logikájára (Serényi H. Zsigmond), vagy az arany kábító erejű színvillanására barnás, vagy grafitfekete közegben (Záborszky Gábor).

A matéria, az anyag mint felhordott felület, mint a hordozó hordozója Tàpies óta számos alkotót megihletett, s a benne rejlő rusztikusság és archaikus szépség, mely akár évezredek törmelékeinek megidézésére, akár napjaink hordalékainak kifejezésére szolgál (M. Novák András), fontos szolgálatot tölt be. Azt ugyanis, hogy az absztrakt nem feltétlenül jeltelen, nem csupán formalizmus, és nem kizárólag esztétizáló. Itt ugyanis drámák és iróniák sorakoznak, mint Harasztý acél mobiljain és Baksai vastagon felhordott színpamacsain, vagy épp idézetek és reminiscenciák, mint (a már szintén elhunyt) Paizs László és Tölg-Molnár Zoltán három-három alkotásán.

A szigorúan anyagközpontú művek (Gáll Ádám, Dréher János, Birkás István és Szikora Tamás) a választott matéria belső szerkezetét, a feltárás, a kifejtés formáit választották témául. Jovánovics finoman színezett gipszei, különösen a *Kék relief*, a szín és a gipsz találkozásának lepkékönnyű rebbelésére épült.

Záborszky és Tölg-Molnár a keleti filozófia jelképezését kívánták elegáns tömörséggel a választott anyagokhoz rendelni – vagy épp az anyagot a nagyívű gondolathoz. A

két művész a jel-jelentés szemiotikai problémáit haikuszerű tömörséggel, az anyag szépségesen egyszerű, hangsúlyokkal megemelt formáin keresztül adja át a nézőknek. M. Novák *Természetvédelmi kátránya* kis ikonikus (ironikus) felkiáltójel korunk lepusztított környezetében.

Nem kétséges, az irodalmi-művészettörténeti háttér meglehetősen determinálja a munkák többségét. Ez azonban némi játékos felderítőmunkára is sarkallja a nézőt. Honnan merítettek, mely korábbi alkotóhoz, korszakhoz, gondolat-hoz nyúltak vissza a kiállítók? No és mi van a matérián túl? A kezdetben volt a szellem, avagy az anyag vallásfilozófiai, bölcséleti problémáit, valamint az anyag esztétikájának és un-esztétikájának a művészetbe emelését és ennek feloldhatatlan problematikáját is a nézők elé teríti e tárlat.

A kiállítás *Sulyok Miklós* értő gondosságu kurátori munkáját is dicséri, ahogy a különböző méretű és hangsúlyú alkotásokat a tér adottságainak megfelelő párbeszédbe – egymásra csengéseikre figyelve – rendezte meg. Ugyanakkor megjegyzem, e kiállítási térben ez már a második olyan tárlat (korábban a Kepes Társaság kiállításánál is hasonló hiányérzetem volt), melynél nem szerepel a képcímeknél a pontos technikai meghatározás. Ez esetben elengedhetetlenek lettek volna a nézőknek az eligazodást segítő feliratok, hiszen azok utaltak volna a megcsinálás

Záborszky Gábor:**Tájékozódási pont**2011, 80×60 cm, grafit,
aranyfűst, akril, vászon

módjára, a mű keletkezésének folyamatára is. Fájló (újra fájló) ez a látszólag apró hiányosság. ■

